

IM05abumus, M = Abubakar, L = Allamiin,

<I> ismak mine

<M> yani ismi abu bakar Muhammad mustafá

<I> inta arabi min najeriya

<M> naam ana mawluud fi nayjerya, aṃṃi haw abuí kulləm ke mawluudiin hine, fi nayjerya.

<I> fi ween (0.23)

<M> fi borno maiduguri min al wilaayat aš šamaal da, fi maiduguri da, fi qariyat isíma, šuarí,

<I> gariib min Maiduguri

<M> gariib min maiduguri, misil kilometər kilomiita, miya wa xamsiin ke

<I> fi ayy jiha (0.44)

<M> fi jiihat aš šimaal, min maiduguri, hu kulla mahalliyya

<I> ɽariiq

<M> ɽariig bagá, ɽariig jaay ke yaani, mujaawere nijer

<I> abuuk haw ummak

<M> kulluhum moluudiin huna, fi nayjerya, wa a jidaadna kula hineen

<I> hineen, fi mayduguri (1.05)

<M> fi maiduguri hineen

<I> al hille fi arab

<M> al hille di seí, arab katiiriin fia, waadiin maluudiin hine waadiin fi fi l baadya ke, haw xalaaš indum bágar, wa indum kula še waadiin jo hineen fi, hassa báno leəm biyuut haw gaadiin, xalaaš búgo naas madaniyyiin, katiiriin gaadiin hineen da (1.29)

<I> šunu isim al mantıqa di

<M> al mantıqa diy a, di buguulu leya bərnó, bərnó, bərnó maidúguri di isim al mantıqa al hassa hineen da

<I> al arab katiiriin

<M> al arab katiiriin, hine da, misil gaadiin yaani hine da fi naahiya al aj januub hine, wa šarq, misil gambaru, wa hine šimaal kula yaani mangonó, wa jaay kula ke mujaawera cad aw kemərún da kula ke arab katiiriin fiya (2.03)

<I> fi l hille

<M> fi hille di, mantiqa le ʔana ke gaaid fiya, aiwa gaaʔid fiya hassa da, gaayid nidarris, gaayid maɽra waahid ke xalaaš,

<I> arab katiiriin

<M> aɽab katiiriin, aɽab katiiriin, hine da, misil, waadiin, muwazɽafiin kubaar kubaar fi l hakuuma kulla, misil šarif ibraahim, wa misil waadiin fi l ʔaskar kulla kubaar kubaar fi misil, jenəral mohammad šuwá, wa misil waahid ke fi bígi govnaay raʔiis al wilaaya di, šEEK jarma, iguulu lea, wa da kulla ke maʔa l arab hineen al muwazɽafiin kubaar kubaar, wa zamaan awwal da bigi, waziir, waziir le le l le l axdaam, xidam wahadaat kula bígi, šEEX jarma da (2.58)

<I> mumkin taguul šwayya ʔan at taariix al arab fi najeriya

<M> taariix al arab fi najeriya da, taruf al arab da, kulluəm ke ašluhum mən aš šabáa min misil mən as suudaan haw min cad walla ma ke, wa taariixəm da, šariif ibrahiim da wallaf kitaab kula fook tariix al aɽab da duxuul al ʔaɽab da, wa aniina hineen, aniina al ʔarab ke isímna huna, nuguul áɽab, wa an naas al axariin binaaduuna misil, áɽab šuwáʔ, buguulu leena arab šuwáʔ, (3.32) ad daliil al áɽab šuwá da, taarif, waqət al arab ke jo da daxiliin fi nayjerya hine, ha xalaaš, naas al hineen bikattibu al asaama, haw le naas al gaadiin hine l hakuuma, maazuumiin humma ke anta xalaaš jo daaxiliin, gaalo leəm keef, intu waadaatku da, katiiriin walla šiyiini, saʔalooəm ke,

ha xalaaş hu al qaaʔidhum da gaal, aniina šiyyiin, ha da bas al kalima arab šuwaa waadiin buguulu, yaani maaxuuda min aš šiya, min aš šiya, ya ke xalaaş ŝaarat bígat šuwa (4.05), ha da, maana l awwal, maana saani, be qabiila tusamma borno, deel bas humma an naas al wilaaya di aqalibittum catt humma bas, wa baad da, usúm al árab da buguulu leeem, yaani šuwáʔ, šuwá da be luquttëm, yaani še jamiil, yaani wáqet humma jo an naas jomiiliin wa naas ke masalan katiiriin mafi hine, ha xalaaş waadiin bësammuuem an naas ajjamiiliin wa ke ke xalaaş saarat, šuwa, duxuulëm da, fi t taariix da hineen da iguulu, muaaxar ke da, hawaali gariib miteen sana kula bisey, duxuul al árab ke híne da, katiiriin, wa xalaaş wáqit jo da, taarif šiya šiya awwal ke daxalo foog tašaad ke al humma jamiiʔ jaay keʔ, katiiriin ke da (4.54)

<I> inta arabi nafar yatu

<M> ana salaami, nafarí ana buguul laa salaami, yaani min as salaamaat, wa hineen da gabaail al arab da misil, inguul leem saraara, yaani misil aniina as salamaat da, humma ya gaadiin fi fi šark min al wilaaya hi di, min walaayit borno di, gaadiin šarq, wa misil wilaayit salaamaat, yatu, beni šek, kulla fi, inda qabiila buguul leya bani asad, kula gaaydiin hinaak jaay min fi naahiyit al januub, hineen buguul laa yani, beni asad, (5.34) kula fi wa baad da, gabaayil ke da maxtalifa indana kasiiraat, ma fi l wáqut ke hassa ma bagdar naʔiddin katiiraat ke da, árab ke hineen da, katiiriin ma indum, hassa waadiin da, ke min taariix al árab da, daar daúd katiir, taarif waahid buguul la raabe walla ma simiit taariixa, yawwa hu kula buguul mën al ʔárab, wa hu ja da kula, arab katiiriin, ja da kula be arab katiiriin, ja beem aloom (6.02)

<I> mata

<M> misil bësowwu aloom siniin, aa misil ʔamaniin, wa ziyaada, jeeyit l árab, aa raabi, wa awwal kula arab mawjuudiin ja ligiëm katiiriin gaadiin hine indum, yaani waadiin, mēwazzafiin fi l hakuuma zaata nafsa, yo misil da katiiriin al arab da, mawjuudiin fi nayjerya hineen da, indum waqit d'awiil, gaadiin hine da, yaani búgo ašiliin xalaaş humma ke da, benahasub ma an naas al ašiliin ma min naas aj jo jeyya ke da, yo misil da ke (6.35)

<I> inta talklaam luqaat yaatu

<M> ana ke ašalí ke da arabi, walaakin luqaat da, naarif kalaam borno, qabiila waade tēsamma borno fi, humma al aqalabiyya fi l wilaaya di, da baarif kalaamem, wa háwsa, hausa di jaayis hi di fi l ʔaalam kulla naas katiiriin aarfiin luga al hausa di, wa baad naarif, luqa yatu, luqa l ingliiziya kula naarif, hi bas luqatina yaani ar rasmiyya, wa misil da kalaam fallaata šiya šiya naarfa (7.10)

<I> ween taallam luqa borno, luqa hawsa

<M> le taaliim luqa borno walla

<I> wa hawsa (7.28)

<M> hausa da, taarif fi l madaaris kula fi, ke da bilʔallamo fiya da hausa kula katiiriin fi madaaris kula, tuderus, wa xalaaş fi ke fi l magad al ke fi l ijtima ke le n naas ke gaadiin kula naadim bilʔallam, aktar aniina allamnaa fišaan, fi maʔaamala ke allamnaa maaem ke da, wa kalaam hausa kada wa fi l madaaris kulla tuderus, hassa hausa inda qisim al háusá xaşş ke fi l madaaris al maderasa ana taxarráj minha kula indaha, qisim haús fiʔ, wa xalaaş fi jaamiyaat kula fi hausa da, wa borno kula hakada hassa, induem luqa, luqaat ke, tudrës fi l jaamiyaat, wa fi l kulliyaat, yowa misil da ke (8.09)

<I> ha luqa bornawiyya

<M> alallamta

<I> mm

<M> allamta da fi kuukawa, kuukawa di, fiya yani hukuuma mahaliyya, kukawa mahaliyya, da bakaan al awwal ke ana wulíd fiya fi kukawa da, allamtaha da min, wáqut ana saqayyir ke, nil?ab maaem ke hatta l?allamta (8.32)

<I> miš min al madrasa

<M> ma min madrasa, da ?ilim ke bas, yaani ijtimaa ke bas, wa háusá kula misil da, yaani misil aniina awwal nagri yaani fi l qur?aan, wa ke da maa al talamiiz hana tajawwél ke da bas al allamna hausa wa borno da, wa bad da kan xalaas̄ jiiit, kan šahheeta fi l mad̄erasa, hausa, misil da (8.52)

<I> been hawsa wa borno wa arabi, yatu fiihin axeer

<M> da kalaam borno da bas hu áshal min ba?arfa yaani hu áksar min háusa, fíšan kalaam bornu da, min ana saqayyir ana saqayyir mašeet beya, wa hausa da badma ana kubúr hassa, badeena nil?allam fiya, fišaan da našiif hassa kalaam bornu hu bas áshal min hausa našiif ke da (9.25)

<I> ahsan luqa

<M> ahsan luqa keef inda

<I> tahiss ayy luqa jamiil

<M> ke da háusa bas, fíšan hawsa da, luqa l hausa, hi bas hi ke mitaqarrib le l árab, kan faakir da misil kan fi l izaa ke kula, hisaab, kan misil hisaab, kan misil hisaab kula, bad misil išeriin da kan inta fut faqđalo kula ke iguul talaatiin, wa arəbe?iin wa xamsiin da kula be hausa kula humma bihésubu misil da, fišan da luqa l hausa, hi bas ana ájəmal indii, wa hi bas luqa, sahala fišaan, indaha kalimaat arabiiyya waadaat ke bistaməl fiihin fi, fišaan da bas (10.18)

<I> ahsan min kalam al arab

<M> aa ahsan min kalaam hawsa, min kalaam bornu,

<I> arab

<M> arab bas ájmal, luqa l arabiiyya, da yaani hiya, luqa yaani hiya al arabiiyya hiya luqat al qur?aan fišaan da luqa ke, naadim yaani be maazinha be ke abadan ke mafi, wa luqa l arabiiyya, hu naas da hassa, hineen da, borno wa háusá kula yaani bihaawilu le taaliim al luqa al arabiiyya, daarijiya kan fušha kula fi bihaawilu fiya katiiriin, fišaan hi?, xalla ma hana l arabi da, fišan naas al katiiriin al baagiin kulla l arabiiyya hi aarfinna ajmal al luqa, wa luqa yaani luqat al islaam, fišaan da katiiriin bihaawilu biarfú hassa (11.03)

<I> tašiif

<M> hassa waadiin buktubu lei bil?allamo, fi l madaaris, taarif fi l madaaris al luqa al arabiiyya al fusha, wa misil fi l beet ke, misil yaani fi l ma?aamala ke, luqa l arabiiyya ad daarijiya, kasiiriin waadiin hassa buktubu, bidooru bil?allamo hatta l kuffaar, kula waadiin biyammilu le biyerfu luqa l arabiiyya, ad daarijiya di, hassa nalkallam bea (11.24)

<I> ruđaaniyiin bihaawilu il?allamo ad daarijiya

<M> naas bil?allamo keef da, le luqa ad daarijiyya, le ta?aliimha da (11.57)

<I> mhm

<M> waadiin misil hassa inta ke gaaid, bas ana baguul leek inta kalima di, manaa bel luga l arabiiyya ke šunu, xalaas̄ təwaššəf leya, walla waadiin ke xalaš̄ xašš̄ binši bugood ma l ?árab, le il?allamo al kalaam da, kan misil misil waahid kan ma, inda beet hana nafsa, kan misil bi?ajjur, binši bugood ma? al ?árab, le awlaada kulla il?allamo kalaam al arab, wa hu kula yaarif šiya šiya, da katiiriin hassa waadiin, busowu fiha fišaan al luga l arabiiyya d daarijiya kulla n naas habbina, fi inda katiiriin, budooru bil?allamooa da, (12.27) wa xašš̄atan fi wilaayit borno hine, hine da, an naas al gaayidiin jamii? da kula ke yaani bihaawilu fi t taaliim al luqa l arabiiyya d daarijiya hassa nilkallam bea di, fišan da wulaad as suyaar da, kasiiriin waadiin binšu

bugoodu ma? al ?árab, xala yaalhum kulla xalaas bil?allamo kalaam al ?árab namman, bubgo misil al awlaad al arab ke biyirfu kalaam al árab, finšan min dugaag humma gaadiin da, finšan da waadiin, binšu bugoodu ma? al ?arab le yaani, ?yaalēm irfo kalaam al árab, wa baadeen kan misil fi taliim al arabiyya, kula xalaas tisaa?itum (12.57), finšan da kasiiriin waadiin misil da fi, wa xassatan misil az zaawiya, hassa naas katiiriin al gaadiin hinaak kan misil ar rad'daana, be le, misil al qabaayil al waadaat muxtalifa yaani, qeer al arabiyya deel da, kulla ke gaaydiin da xalaas awlaadēm da kulla ke naša?o ille arab baş, biyirfu al luqa l arabiyya, daarijiya wa fuša indum madaaris islaamiyyaat fi, tudrus, fiya yaani luyā l arbiyya, fišaan da, naas katiiriin l luyā l arabiyya habbana hassa hine da (13.25)

<L> na muhaajiriin min ac caad, jo hineen, fiihum arab katiir, wa majiium da, anta qiima le saqaafa arabiyya ind an naas al borno (13.40)

<M> aa saqaafa, bilheen bas, hineen da, wa zaadanna xalla min an naas al faddal maaēm arab da, aniina al arab da, zaadanna himma, wa zaadat leena saqafinna yaani saqaafa l arabiyya, katiir fiya an naas al árab, humma gade yaal tašaadiin, mijaawuriin s sudaan, wa s sudaan minjaawure maşer, wa wa mamlaka l arabiyya sudiyya, (14.04) wa xalaaş humma as sudaaniin humma kulla yaani šaal as saqaafa sudiyya, wa saqaafa mişriyya, wa sudaaniyya šaal as saqaafa, sudaaniyya, wa mişriyya wa liibiyya kula hi kula liibya kula, mijaawure min naahiyat aš šamaal ke da, wa fišaan da humma jeyittum da hassa, aniina kula, saadanna kasiira wa zaadanna himma, wa zaadanna saqaafa kasiira wa furaaniin be jeyittum fi naahiya waade fišaan ille, eeb al murr da, fišaan jo laaji?iin, jo mihaajuriin, yaani laajiin min al harb, da bas kan ma da ke da, jeyittum di yaani zaadanna waadiin xalaas gaado hineen da mi?axxiiriin gariib işeriin sana, (14.45) wa baad da xalaas waadiin hassa kula ma indum niya ke bugabbilu kula fi katiiriin gaado hineen wa indum, luga leum waadiin al mutaallimiin al luyā l arabiyya hassa waadiin bidarrisu ke, tašadiin bidarrisu fi l madaaris, ke kulla katiiriin, fi l madaaris misil fi l jaamiya, wa misil al madērasa hassa ana taxarāj minha, min mudarrisna waadiin kula tašadiin, xalaaş jo gaadiin hineen marra waahid, kulla katiiriin fi, haw fišaan da, bileen yaani indina, zaadanna saqaafa kasiira, ma inda hisaab (15.14)

<I> ahsan waahid bimši le sangaaya aw bimši bugoot be l arab le il?allam kalaam al arab

<M> naam da, fi sangaaya misil fi garaayit al qur?aan hine, da kasiiriin waadiin, bēdussu awlaadum fi, yaani misil kan bidarris arabi da, arabi waaid hu bērnaawi bas, le walada yaani bi?arif lafz al luyā al arabiyya ke, misil lafz al kalimaat al qur?aan, ašaan da budussu walada, biji bil?allam, ind al arabī, fišan lasana ibga arabi da, da kasiiriin, haw baad da fi sangaaya ke kula, misil waahid, yaani hu, (16.04) humma arabi haw bīji bugood ma al, humma arabi haw bīji bugood ma al ?árab, fišan bil?allam luyā al arabiyya, ad daarijiya di, wa baad da kan beerif yaani lafza, al kalimaat al qur?aan, yaani misil da katiiriin waadiin bīju bugoodo xas ke bas fi s sangaaya, yaani ind al bakaan al bēgeru al qur?aan da, xalaas le biniye, bil?allamo yaani luyā l ?arabiyya, wa niye yaani alfaaḍ al kalimaat al qur?aan, da kasiiriin, wa awlaadum kula xalaas misil da (16.37)

<L> alkallam an as sangaaya, fi sangaaya, inta sawweet sangaaya yaani

<M> ana zaati gareet fi s sangaaya da

<L> mudda kam

<M> mudda bisey, misil taṣaane sana ke da,

<L> sawweet jawala (17.23)

<M> mm, jawala yaani kula, maa fi nayjerya bas, fi wilaaya hi di bas, min

nahiya le naahiya bas ma doola le doola,

<L> badeet min ween (17.32)

<M> awwal ke badeet fi kørenowo hina,

<I> mumkin taguul leena šwayya foog as sangaaya da

<M> al haayaa fi sangaaya da, yaani al hayaa, gaasi, wa ma gaasi kulla, fišaan al hayá fi sangaaya, taarif inta misil ma fi beet, ammak wala abuuk wa hakuuma, ma mušarrifeek, yaani inta bitaşarraaf nafsak fi s sangaaya da, wa awwal kan misil an naas ke al fi l hisaan ke, bihassin leek kan min nihaayit ad' da?am, kan min ayy še kula,

<L> mm (18.05)

<M> fi s sangaaya da, fišan misil waadiin indum talamiiz, indum talamiiz da, talamiiz da xalaas da binšu walla bəxadimu ke walla xidime ke bilgo leum še waahid ke, wa xalaas bīju kan bakaan waayid kan inta indak talamiiz kan lúgo še waayid šay biyanduuk, walla kan, naahiyit al d'a?am kulla bakaan waahid humma bigdar bijiibu misil kan faakir le talamiiz ke da, ha da, ha kan inta misil waqt inta talmiiz, inta talmiiz da inta gaayim be šu?uunak, kulla še, inta at talmiiz da, illa al ustaaz kan ja buguul leek gará, kan wakt al garaaya kan xalaas kan kammalat, xalaas, tímiš wa misil lubb al hille, (18.46) yaani tukudd ke misil kan ligiit d'a?am ke taakulu wa baad da kan, kan, baad da, misil le ustaazak kula tajiib bakaan waahid, da ke al haya fi s sangaaya da misil da, fišan da, fi naahiya wahada, al kan misil mašeet gaad fi hille waade da, al ákil zaata bubga leek gaasi, kan waahid yoom nahaar da ma tilga ákil zaata ke, (19.11) yaani fi hallaal waadaat da, fi naahiya fi bikinne waadaat, wa fi bikinne waadaat xalas al ákil da kan bilga lei waahid, xalaas killa yoom bijiib leek mən an naas al aqniyá walla ke da, kula tilga leek waahid jaarak, xalaas daymən hu kan misil d'abak d'a?am da bijiib leek walla kan buguul leek taaal, taakulu (19.31)

<I> kan ma ligiit d'a?am šunu sawweetu

<M> kan d'a?am ke ma ligiita, xalaas dada yoom waahid da tugood awwal tagum tubhas, kan misil, kan indak gurs kulla xalaas tibí, kan mafi kula xalaas min zomiilak wa taaxudo, tibí, wa tištári yaani, min zamiilak kula, da bas haya ke fi sangaaya misil da bas, hayá šaaba (19.53)

<L> ween minum al ma?iiša gaasi fi s sangaaya

<M> le l ga?ad da, awwal yaani fi kərənaawa gaadiin, da ma?iiša ke d'eybe, wa baad da min kərənaawa, yaani intaqalna hinaak, gariib le yaani kameruun, hille waade ga?adna nahar da, yaani abadan ke ma nilga d'a?am, ille l leel hatta, fišan da hi di ma?iišta gaasi mara waahid, kula ga?adna misil sána?, wa bada sána, xalaas intagalna jiina le kərənaawa, al bakaan al mahal al awwal gaadiin fiya da, xalaas baad da xalaas, ga?adna, šiya šiya ke xalaas mašena, xalaas malum fatəri, hinaak gariib le nijer, ha fi nijer hunaak gaad fi malum fatəri da, hu da ma?iiša d'eyba xalaas, fi hinaak da (20.38)

<I> mašeet kula be l mudarris

<M> aa mašeet talmiiz, mašeet talmiiz,

<I> mašeetu be l ustaaz maa baŕq

<M> yaani ma ustaazi, mašeet talamiiz, wa baad da xalaas, baad ma xatamt al qur?aan, wa baad da xalaas, gaad šiya wa ana nafsí bigiit ustaaz, baadma bigiit ustaaz, ha xalaas, ma?iiša hu da xalaas ma?iiša, ma inda saaba, gaadiin fi malum faturi misil arba sana, ha baad maləm fatəri xalas fi intaqál jiit hine fi maidúguri, wa fi maidúguri hine al mayiša da al hamdullila d'eyba, mafi məškila, wa ke xalaas baad da, tarákt hu da, yaani ittásál be l amal hineen fi amal at tadriis da, wa xalaas ma ziil hatta alaan bakuun mudarris (21.35)

<I> wa fi s sangaaya at talaamiiz min al arab, bornu

<M> min al qabaayil muxtalifa, kasiiriin, háusá wa bárnú, wa jama al qabaayil, indina hineen da qabaaʔil kasiiraat, kula l qabaayil indəhum talamiiz

<I> takallamtu be ayy luqa (21.55)

<M> beenna da, luqa arabiyya nilkallam, wa luqa kanuuri, yaani bornu, wa háusá, wa xalaas deel al luqaat az zaahiraat ke fi l wilaaya hine da, yaani xassatan fi naya šimaal ke da, wa jaayit fi jonuub ke da, fallaata wa (22.14)

<I> intu takallamtu ayy luqa beenaatku

<M> beenaanna da bornu, wa háusá, wa luqa l arabiyya daarijia, da bas alkallamna beenaanna da (22.36)

<I> wa l ustaaz

<M> wa l ustaaz, humma kula yaani mən al qabaayil maxtalifa, bornu, háusá, wa arab baş, da asasinna hine ke da, dool bas, fi s sangaaya (22.55)

<I> kan raajil arabi bijawwuz mara min gabiila gede bilkallamo ayy luqa ambeenaathum

<M> yatum da (23.19)

<L> al arabi axad masalan kanuuriyya

<M> zeen, aa da, katiiriin hassa kan misil, kan hine ke da, alkallamo, kan misil ke bornaaye ke axad lea arabiyya walla ke bilkallam bornu bas, kan bornaaye da, fišan al árab, al kalaam al arabi ad daariji naas katiiriin ma biyerfu, wa al árab al hine da, árab da aksár aqalabiyya, biyerfu kalaam bornu, fišan al bornu humma al aqlabiyya fi walaaya hine da, luqa al arabiyya humma, yaani naas fišan, aktarhum ke gaadiin fi l yaani fi l bawaadi, fi l qúra indum yaani indum yaani bágar, bahaayim fi d diiraan wa ke da, (23.59) fišan da, luqutəm ke ajala kamaan biyerfú wa humma kan jo le s suug walla fi l aswaag ke da ke biyerfu luqat al borno da, kulluhum ke, aktarhum catt, yaani aʔunn tisʔiin fi l miya da kula ke al arab da biyerfu kalaam bornu, wa bornu da misil yaani, azunn ma ifuut walla, ma ifuut walla, tamaniin fi l miya azun, al ʔaarfiin kalaam árab da, kulla ma biyerfu yaani kalaam ʔirfe zeene ke da, ille hassa misil naas ac caad jo da, da fišan waadiin fi be fi s suug ke da biyerfu kalaam šiya šiya ke, misil be wa šíra (24.34)

<I> mm

<M> amma misil xalaas misil ʔaariiq ke wa tandra wa abadan da ma biyerifú, fišan da, da bas kan misil, kan bərnaay, kan áxad al arabiyye, xalaas bilkallam kalaam borno, wa awlaadhūm xalaas bugummu borno, wa misil ille kan gaadiin kan misil fiiha, fi hayy bukaan humma gaadiin fiya da, kan arab al aqalabiyya, xalaas da awlaadhūm da biyerfu kalaam al arab da, šiya šiya, yani ma al awlaad ke bılʔabu sawa da, wa kan misil hausaaye, axad l arabiyye, bilkallamo hausa bas, bilkallamo hausa fišan, al arab hine da, kalaam hausa borno kulla ke biyerfú (25.09)

<I> mhm

<M> azun humma yaani azun tisʔiin, tiziin fi miya kula ke biyerfu kalaam árab, wa xasatan misil al awlaad as suyaar da, biyerfu xalaas misil hausa ke bas, misil borno ke bas, fišan da bas kan misil áxad arabiyya, bilkallamo kalaam bornaay, xalaas kan arabiyya bilkallamo kalaam borno, wa hausaay kan áxad arabiyya, bilkallamo kalaam hausa, haw kan misil qabaayil waadaat ke misil, indina qaabaayil muxtalifaat, fi hineen kula, fi gwooza, wa margí, wa báde, wa ma šaba dalik, ha dool yawa karekare, doola kan axado l arabiyya, kula bilkallamo hausa, yaani luqa l háusá, hiya saar hiya bas al luqa aš šabiya hine da, luqat aš šaab, fišan da, catt misil da bilkallamo kalaam kalaam hausa (25.55)

<I> aktar al arab hineen fi mayduguri bilkallamo hawsa, wa al awlaad kullu, tašiif al awlaad binsu kalaam al arab (26.32)

<M> aa waadiin da, waadiin binsu, al awlaad da, waadiin kasiiriin, binso kalaam al arab ma biyerfu, fišan aglabiyya catt misil fi l mudun, al gaadiin fi l qura, yaani halaal barra, doola biyerfu kalaam al arab yaani bierfú bilheen walaakin al gaadiin fi l mudun da, waadiin ma biyerfu kalaam al arab, zaata ke, waadiin biyerfuua laakin ma biyerfú adiil ke da (27.04)

<I> hatta law abuum arab

<M> misil da katiiriin,

<I> maala, binsu kalaam al arab zeen zeen (27.35)

<M> misil aa, kan al hille, kan búgo kulluëm ke arab da, xalaas biyerfu kalaam al arab adiil ke, amma kan misil maxtalifiin, misil naahiya waade borno, naaye waade, naaye waade borno wa hausa wa ke da, xalaas kalaam al arab da ma biyerfú adiil, humma kan misil kan búgo kullum ke kan arab da, da xalaas kalaam al arab da biyerfú adiil, yaani humma d dugaag da ma biyerfu luga axar ille, kalaam al arab, baad ma kubero, yaani fi s suug, walla fi ke xalaas, binšu suug, walla bíju híne, walla fi mudun ke xalaas biyerfu kalaam, kalaam háusá walla bórnó da, fišan da humma n naas al gaadiin barra da, biyerfu luqa al arabiiyya bilheen bas marra waahid, biyerfú ajmal min an naas, ahsan min an naas al gaadiin fi l mudun (28.20)

<I> mumkin taguul bakaan waahid fi najeriya naas bilkallmao luqa al arabiiyya kwees

<M> mahall ke da, misil gambarú, gambarú wa korenawa, wa baad da, bederí, maaalaat hine salaasa deel da, da kulluhum ke árab, doola aqalabiyya kula ke árab, fišaan da biyerfu bakaan al árab adiil, marra waahid (28.56)

<I> law waahid bidoor bilallam luqa al arabiiyya kwees kwees ahsan timši

<M> aa le le mahallaat deel, misil gambaru, wa korenawa, wa bederii wa misil yaani kasiiraat ke da, misil hine deel da, deel l aqalabiyya hinna salaasa deel, da kan naadim bidoor biyerif kalaam arab da, kan maša da, naas kullum ke arab, bakaan da, aiwa (29.21)

<I> biyaaxudu méré min (...)

<M> šahí walakin ma kasiir bilheen ke da, ke da fi, kasiiriin waadiin miyaaxidiin, amma kula, kan misil waahid inda muřé tineen tałaata walla ke de bəzewwij le waade ajanabiyya ke da fi, lakin ma katiiriin, amma l qabaayil al axaraat da, doola bəzowiju mən al arab kasiiriin

<I> haza katiir fi l hille (29.59)

<M> fi l hille hine da, katiir barra da ma katiir minhum

<L> wa leeš al arab ma baaxudu mara min qabaayil ajanabiyye (30.12)

<M> biyaaxdu walaakin ma katiir, biyaaxudu ke da, hassa wahadiin naarifəm induëm fi?, hu hassa šeriif ibrahim kula inda mara min waahid ke fi, hu kula hassa inda, hassa kula gaade, umar adam kulo, we baad da, musa daggaš, hu kula zamaan məwazəzaf kabiir fi l hakuuma, hatta yaani bígi yaani, sekərteri, hu kula inda mara, ajənebiyya baabuur, min qabiila baabuur, inda awlaad kula kasiiriin, yaani misil da (30.54)

<I> amma barra da

<M> aa ma katiir, fi, laakin šiya, galiil jiddan, bi nisbat al hille hine da, mm

<L> been kalaam al bilkallamo fi bawaadi wa mudun da, weenu áhsan

<M> hana l baadiya huwa ahsan (31.16)

<L> leeš

<M> daliil ma induhum yaani qabaail ke, yaani gaadiin fi l qúra, ma indəm borno ma indəm háusá cattum yaani l arab da, kan ayyi qabiila kula hassa naas al baadiya da humma biyerfu maal an naas al mudun hine, yo misil da al ?arab kulla hine misil da bas, humma hassa naas al barra da, biyerfu luqa l arabiiyya, áksar minna aniina hine fi l midin, fišan ma induëm yaani

qabaayil, ke kasiiriin walla kan xalaas humma, yaani kulluɓ ke bilkallamo kalaam arab, (31.51) wa aniina hine, bakaan waahid aniina arab, kullina nilkallam hausa kulla, u bornu kula fi, u misil da barra mafi

<I> inta timši barra, indak arɗ, indak ayy alaaqa ma hiltak al asliyya (32.23)

<L> indí, indí naas hinaak katiiriin, indi ummi wa ixwaan kasiiriin qaadi, u kulli sana nimši wa níji, wa ke bas alaaɓa ke xalaas,

<I> katiir

<M> fi s sana maɗɗa benši, wa xalaas humma kasiir humma yaani bisowwu xamsa sitte kula, fišaana da,

<I> humma saakiniin katiiriin hinakk

<M> humma saakiniin hunaak, waadiin induɓ awlaad wa ke, hinaak fi, mahall mahallina (32.56)

<L> zamaan, fi

<M> fi šuwarí,

<L> fi šuwarí, weenu

<M> yaani fi šuwarí yaani gariib baaga, šuwaari?, yaani, fi kukawa hu kulla mahaliyya kukawa, saakin fi šuwarí

<L> an naas cat arab walla (33.15)

<M> šuwari al hille zaata kulla ke árab, šuwarí hassa da hine, al qabaayil al axaraat bəsammuuna šuwá, šuwari, šuwar yaani, al hille di, mintasiba, le šuwá?, al hille hassa saakin fiya šuwarí, yaani árab šuwa árab šuwá, u baadɓ yiguulu, šuwá, šuwarí, yaani hada be nisba (33.36)

<I> al arab hinaak binšuqu be l bagar

<M> naam, bənšəqu be bágar, induhum bágar, wa induhum šaat, wa qanám, ke binšəqu, binši cad yaani fi waqt al šitá wa š seef, yaani bíju caad, yaani tuskunu fi cad, kan al waqt al xariif, xalaas binšəqu binšəqu minšaaq, binšu barra ke ba?iid ke da, binšu ba?iid min accad, baad al waqt ar rabi, xalaas buruddu le, buruddu le cad, bíju cad (34.13)

<I> inta kula našáq

<M> awwal ke našáq,

<L> haw keef al hayá fi barra (34.21)

<M> al hayá fi barra, hayá yani hayá jamiila, fišan barra da, taarif been mudun da šik šik, fišaana an naas, yatú kulla inta kan šey inta gammeet fiya da, awwal ke ma tašiifa magada fi l mudun walla ke da, tašiif yaani hu l asan, hassa naas waadiin barra da kan humma ma daayriin bíju híne da, fišan, al hayá, qaadi áhasan leeɓ, yaani bišiif al hawa ɗeyyba, wa binšu mata kula fi xaɗaraat, kan waqt al xariif binšu ba?iid bakaan fiya awsaax wala šee mafi, (34.53) ma inda misil az zubaab ke kula katiir mafi hassa bakaan ninšhaq waqt al xariif da, wa baad al xariif intaha xalaas bigabbil ac caad kulla ke xadaraat misil ke muwaalfiin, yaani asjaar, wa ke kan hawaayaat, fi kulli bakaan, hassa hine ke da, xalaas waahid kan ja da, waadiin da bimardu zaata, fišaana da humma hassa, al hayá gaadiin barra da, nišiifa aasan min hine, min naahiyat al, al šiha ke da (35.20)

<I> al arab induhum dalaal

<M> indina dalaal, dalaal da, yaani aniina be l luqa ad daarijiyya hine nisammí, yaani misil yaani, nuguul bandiil, wa naguul cardi, wa naguul aa, baktul, wa naguul samka,

<L> šaba bilabo keef (35.54)

<M> cardi da, yaani bílabo da, yaani bilabó be rijile, misil al awiin, yaani an nisaa?, bigiifan jaay ke, wa indin yaani šay waahid budugganan ke ke, wa beqannan, wa r rijaal yaan bal?ab, banaat bəsowwan ke yaani kula ke yaani bəšaffəgan sawa, ke ke da wa al awlaad, bigiifu hinaak, walla beɓuuɗu ke,

wa beqannu, wa baad da xalaas bequrbu rijile ke wa ?awin kulla budurbu kulla ke ma?an, ma? rijil awlaad da, da yaani

<L> cardi (36.29)

<M> di cardi, al bandiil, yaani, indum yaani nuggaara, doola budurbu waaid indina yaani şafaara, bunfuq, wa deel ?awiin, yaani biléban, al ?awiin yaani budurbu leein bílaban kee yaani bihaawagan ke da, wa an naas al faqđalo gaadiin betawwegu fi, naas al bílabo da, wa baad da xalaas waayid bíji buduxul yaani biyantí gurs, le n naas al budurbu an nuggara dool (36.54)

<I> misil dawaka

<M> aiwa dawaka, doola yaani bíji biyanţuuem gurs, wa xalaas da bas, wa bilábo ke deel bandiil, wa inda al?aab náfar náfar, ma liib waahid, al?aab nafar nafar (37.07)

<I> wa mata tilabo

<M> da misil inda bikaan al ?irs, ?awwal da waqt al ?iid, awwal yaani še ke yaani muhimm ke kaan, wa yaani hana nafarha, xalaas kan, bukaan waahid simaaya, kulla bíji bequrbu, al tasmiya, kula xalaas bíju, bil?ábo ke da (37.30)

<L> wa al

<M> wa misil, kan ijtimá ke xaşş ke yaani min nahiye, al fahar ke da, kula xalaas yaani biju búl?abo, fişaan naas katiiriin billammo ke da da, bas misil awqaat al bílabo fiya, awwal da kan, bekaan waaid binşu le hille le hille da, bíju bílabo, humma naas ad dawaka dool da, fişan misil iguumu min inşu l hille di, inşu le hille di, inaamo fiya yoom waahid, bequrbu wa yanţuuem loohum laaki ke, wa baad da xalaas binşi, binşi le hille uxera, kula xalaas, bijawwelu ke da (38.06)

<I> yaani fi mayduguri, da barra wa misil fi mayduguri

<M> misil hille le hille da, da fi barra, fi maiduguri hine da kan misil irs ke kaan, awwal misil yaani, yoom al ?iid, aw misil as simaaya kula xalaas bíju bílabo ke (38.26)

<I> da bas al arab biju bil?abo

<M> kan min qabiila aaxar kula xalaas bíju ke bilábo, kan misil fi liib da kan azamooem da, kan misil hine da naas qabaayil naas katiiraat biriidu al liib ad dalaal al ?árab da, fişan kan indum ijtimaa walla ke kula xalaas binaaduuem binşu, binşu bílabo ke da, kan misil borno hausa kula, wa l árab hakaşa (38.56)

<L> w al baktul bilabo keef

<M> al baktul da, dalaal da hu da baktul ma inda dawaka, yaani, deel al árab, yaani humma ke awlaad al hille ke bi?assusu leum nuggaara, yaani gangá wa xalaas, bulgo leeem waahid yaani buqurub, wa xalaas, ke bas xalaas bílabo misil, kan misil fi l hille ke, xalaas beqoro leem gangá wa humma xalaas kula ke beşaado fiya bi?addiluua, xalaas baad da, fi l leel, waqt al dileele da xalaas bíju, xalaas amta bíju, xalaas dadda, budurub xalaas, al naas bil?ab misil waaid beqerub, wa humma baagiin bilábo, indum al?aab náfar náfar, be l awiin, humma bigiifu jaay, wa l awiin bigiifu jaay, xalaas yaani bihaawigu ke da, wa beqannu, da bas liib hana baktu (39.51)

<L> al baktul da, ayy waahid baqurub walla

<M> ayyi waahid beqerub, kan ?aarif da, ayi waaid kan biyeerif aq darba da, xalas beqereb, gangaaya da, ma inda yaani naadim ke xaass ke beqerba laa?, kan yaatu kulla, hassa kan ana yaani maşheet kan ?aarif kulla naaxud naqurub, yaani ma inda dawaka, da yaani awlaad bas xassiin fiya fi halaal misil kirenaawa, u bederí, wo gambarú, da kula ke fi, al qura qura ka al aniina al árab da, catt ya kan naadim máşa da hi di, yaani fi, kan misil yoom al iid, kan dawaka joom kulla xalaas beelummu bequrbu, we an naas al kubaar

kula waqt gaaid bíju bugoodo bi bitawwugu, misil da ke (40.32)

<I> inta mijawwiz

<M> naam mijaawiz

<I> arabiyya

<M> arabiyya, ma indí awlaad, yaani gariib azzawwáj,

<I> martak min najeriya

<M> naam, min najeriya

<I> tilkallamo arabiyya ambeenaatku

<M> aa luya al arabiyya (40.53)

<L> hi tilkallam luya aaxar

<M> taárif borno wa háusá,

<I> ašhaabak da

<M> bórnó, háusá, wa ?árab,

<I> hineen fi dukkaanak (41.15)

<L> naas busowwugan be šunu

<M> be luqaat da misil kallam misil arab, wa háusá, wa barnu, wa ingliš, waadiin bíju fi

<I> waahid ajanabi biji tilkallam ma be ayy luqa

<M> kan misil ajanabi da, kan misil ajanabi da, kan saál misil al luqa ke, aniina naarifa, xalaas nilkallam, kam ma ma naarfa kulla nahaawil yaani, walla (41.55)

<L> kan insaan ja ma taarif hu min arab aw min háwsa wa min bořno, bas le l awwal marra da, tafta al kalaam be ayy luqa

<M> ala hasab loona bas, kan misil mišaab walla arabi, nilkallam lea arab, kan misil nišiiifa yaani misil, ke kam misil, misil baagi šiya misil nasaraani, balkallam lea be l luqa at tanaasib, yaani ala hasab yaani libaasa walla hásab hu bas, yaani alkallam lea, kan misil bornu taarifa aniina hine, yaani al árab, wa xaššatan misil al arab at tašadiin, yaani indəum lubaas xass naariffəm, waahid yaani jillaabiya ma? libaas țawiila ke da, kan ja da xalaas țawaali, nilkallam leya kalaam al arab, fa kan misil waahid kan ja inda marabaa serwal wa raabəț ke, nilkallam leya ingliš, walla háusa, fišaan kasiiriin humma hassa biyerfu, wa kan misil waaid ja misil al lubaas misil da ke da, yaani nilkallam ke kalaam bornu ke, ha da bas (43.03)

<I> fi s suug

<M> fi s suug da, luqa al hassa ke, al ana astaamil beeha fi s suuk katiir ke da, yani luqa, hine walla fi s suug hine da, kalaam al arab bas fišaan haara hine, arab bas kasiiriin fiiha, fišaan da bas nistaamil arab, wa bornu, luqateen da hine deel bas al bastaami kasiir been hine da (43.31)

<I> hawsa

<M> háusa mi katiir, hausa da fi l yoom, walla sineen walla salaasa ma ifuut da, abadan, hausa da ille fi bakaan al ?amal nilkallam kasiir amma fi s suug da (43.41)

<I> fi monde market

<M> aiwa fi mande maket da, ayalabiyya cat yaani, ikallam kalaam bornu, fi mande makəť hinaak da, fišaan an naas al baštári minhəm al bidaa?, kulluhum ke bornu fišan da, kan mašeet da, aqalabiyya ke bilkallam kalaam bornu, ille fi, kan misil fi l sayyaara, da hausa bas nastamila, kan misil naduxul as sayyaara aw jiit ke da, da catt hausa bas hineena, walakin fi s suug da, naas al ništári baštári minhum al biđaa, humma kullum ke, aqalabiyya bornu fišan da nistaamil kalaam bornu bas kasiir, fišan naas xassiin ništári minum fi da, da bas